

ਭਾਗ 4

ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਇਹ—

ਸੱਤ-ਰੰਗ (Seven Colours)

ਜੀਵਨ-ਰੌਂ

ਗਰਮੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਨਿਰਮਲਤਾ, ਆਦਿ

ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀਆਂ —

ਅਮਿਤ

ਇਕ ਸਾਰ

ਸਹਜ-ਸੁਭਾਇ

ਸਰਬ-ਵਿਆਪੀ

ਦਾਤਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੀ, ਸੂਰਜ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਧੁਪ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੋਈ—

ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ,

ਵਿਉਂਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ,

ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ,

ਘਾਲਨਾ ਨਹੀਂ ਘਾਲੀ,

ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ।

L61/1

Shabad

Part 4

In the rays of the sun all the virtues of the sun are present. The

seven colours

life current

heat

light

purity etc.

are virtues whose

limitless

changeless

spontaneous

omnipresent

bounties etc., the sun has been providing the whole world through its rays from the very beginning.

For (wanting) this sunlight, we

did not think about it,

didn't plan for it

never made a request for it,

made any effort,

never paid any price

61/1

ਜਦ ਕਦੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਿਲਾਹੀ ਦਾਤ ਅਥਵਾ 'ਧੁਪ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ 'ਧੁਪ' ਜਾਂ ਧੁਪ ਦੇ ਸੋਮੇ 'ਸੂਰਜ' ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਧੁਪ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ 'ਧੁਪ' ਦੇ ਸੁਖਦਾਈ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਫੇਰ ਧੁਪ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ 'ਧੁਪ' ਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ਨਿਘ ਤੇ ਚਾਨਣ ਮਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਹਨੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਧੁਪ' ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ 'ਪੇਸ਼' ਕਰਨਾ ਹੀ, ਸਾਡੀ 'ਕਮਾਈ' ਜਾਂ ਜਤਨ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦ ਅਸੀਂ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਦੀਆਂ ਦੇਵੀ ਦਾਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਤੇ 'ਨਿਘ' ਨੂੰ 'ਮਾਣਨਾ' ਯਾ 'ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣਾ', ਸਾਡੇ ਮੁਢਲੇ ਯਤਨ, ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਆਂ ਅਨੰਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁਮੁਲੀ, ਦੁਰਲਭ ਤੇ ਵੱਡੀ ਦਾਤ 'ਸਬਦੁ' ਹੀ ਹੈ। 'ਸਬਦੁ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੇਵੀ ਗੁਣ ਤੇ ਸੁਖ ਆਦਿ, ਸਹਜ-ਸੁਭਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਬਦੁ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੀ, ਦਿਲਾਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਨੀਸਾਣੁ ਯਾ ਲੱਛਣ ਹੈ।

ਰਾਮਦਾਸ ਸੋਚੀ ਤਿਲਕੁ ਦੀਆ, ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਸਚੁ ਨੀਸਾਣੁ ਜੀਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੨੩)

ਏਕੋ ਸਬਦੁ ਸਚਾ ਨੀਸਾਣੁ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੈ ਜਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੮)

ਏਥੇ ਇਕ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਦਾਤਾਂ ਨੂੰ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਘਾਲਨਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਘਾਲਨਾ ਯਾ ਕਮਾਈ 'ਨਾਮ-ਮਾਤਰ' ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਤਨੀ ਕੁ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਾਂ ਆਸ ਰਖ ਕੇ ਜਗਿਆਸੂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਮਾਰਥਕ ਘਾਲਨਾ ਯਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਨੰਤ-ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਪਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਂ ਨੇ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ 'ਨਿਹਾਲ' ਲਫ਼ਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਹਰਿ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੇ ॥

ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਪਾਏ ਗੁਰਸਬਦੀ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਮਿਲਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੫)

Sometimes when we are divorced from this divine bounty or 'sunlight', then it is not the fault of the 'sunlight' or the source of the sunlight, the 'sun'.

If for some reason we move away from the sunlight, then we move away from the comfort giving virtues of the sunlight. When we move again into the illumination of the sunlight, then we once again enjoy the comfort giving warmth and light of the sunlight. Moving from darkness and coming into the presence of the 'sunlight' is our own earning, our effort.

In the same way when we, through the cultivation of 'Word-Consciousness' remain in the presence of the Primal Lord, Waheguru, then automatically we obtain the divine bounties of the Timeless Being. In this way whether we want to 'enjoy' the 'illumination' and 'warmth' or 'remain divorced', is our initial step or it depends on the cultivation of the 'Word consciousness'.

Of the endless bounties of the Primal Lord Waheguru, the most priceless, the most difficult, and the biggest gift is indeed the 'Shabad or Word'. Through the illumination of the 'Shabad or Word', all the divine virtues and comforts etc., are obtained spontaneously. For this reason the intuitional illumination of the Shabad or Word is indeed the sign, the insignia or the nature of divine blessing.

1 The Guru then blessed the Sodhi Ram Das with the ceremonial tilak mark, the insignia of the True Word of the Shabad. 623

2 The Shabad, the Word, is the Insignia of the One True Lord. Through the Perfect Guru, the Knowing Lord is known. 1188

It is important to mention a truth here, that the obtaining of the blessings of the 'Shabad or Word' and many endless gifts from the Guru cannot be weighed with the effort or attempt at earning of the devotee. In other words, In the face of blessing, the effort or the earning attempt of the devotee is just in name only. When a devotee puts in spiritual effort or endeavour, the Guru bestows upon him infinitely more blessing than what he (the devotee) expects or hopes for. The Satgurus have used the word 'nihaal' to express the happiness, bliss and gratefulness that sprouts in the mind of the devotee after he obtains these blessings and gifts.

3 Through the Word of the Guru's Shabad, he sees the Lord with his eyes. Through the Guru's Shabad, he applies the ointment of spiritual wisdom to his eyes; the Gracious Lord, in His Grace, unites him with Himself. 1065

ਗੁਰਿ ਤੁਠੈ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਹਮ ਕੀਏ ਸਬਦਿ ਨਿਹਾਲੁ ॥

ਜਨ ਨਾਨਕਿ ਅਤ੍ਰੁਟੁ ਧਨੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਹਰਿ ਧਨੁ ਮਾਲੁ । (ਪੰਨਾ-੧੩੧੫)

ਏਹ ਕਿਨੇਹੀ ਦਾਤਿ ਆਪਸ ਤੇ ਜੋ ਪਾਈਐ ॥

ਨਾਨਕ ਸਾ ਕਰਮਾਤਿ ਸਾਹਿਬ ਤੁਠੈ ਜੋ ਮਿਲੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੭੪)

‘ਨਦਰਿ-ਨਿਹਾਲ’ ਦੀ ਭਾਵਕ ਗਹਿਰਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ‘ਮਾਂ-ਪਿਆਰ’ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ —

ਮਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ, ਇਕ ਪਿਆਰ ਦੀ ‘ਰੋ’ ਰਵਿ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਕਦੀ ਬੱਚਾ ਭੱਲੇ-ਭਾਏ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰ-ਮਈ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਾਂ ਨੂੰ ‘ਰਿਝਾ’ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਿਆਰ ਉਮਡ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੀਬਰ ‘ਮਾਂ-ਪਿਆਰ’ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੇ ਉਛਾਲ ਵਿਚ, ਮਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ‘ਆਪਾ’ ਅਥਵਾ ‘ਜੁੱਸਾ’, ‘ਪਿਘਲ ਕੇ’, ਉਬਲ ਕੇ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਨੋਖੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੰਗਾਂ ਨਾਲ ਲਾਡ-ਲਡਾਉਂਦੀ, ਸੌਣੇ ਪਿਆਰ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਉਸ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚੇ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ਤੇ ਅਸੀਸਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ‘ਫੁਟ’ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ । ਮਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਤੇ ਸਾਰਾ ‘ਜੁੱਸਾ’ ਪਿਆਰ ਨਿਘ ਨਾਲ ਪਿਘਲ ਕੇ, ‘ਦੁੱਧ’ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਛਲ ਕੇ (Over-flow) ਵਗ ਟੁਰਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ‘ਮਾਂ-ਪਿਆਰ’ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਤੀਬਰ ਵੇਗ ਦੇ ਉਛਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਯਾ ਜਾਦੂ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗ਼ੈਰ-ਮਾਮੂਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਿਸਮੇ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ।

ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ‘ਰੱਬ’ ਦੇ ਭਗਤ ਯਾ ‘ਪਿਆਰੇ’ ਜਦ ਕਦੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਏ ‘ਰੱਬੀ-ਪਿਆਰ’ ਵਿਚ ਮਤਵਾਲੇ ਹੋ ਕੇ, ਸਰਧਾ-ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵਿਚ, ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਏ ਕੋਈ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਭੇਟਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ‘ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ’ ਦੀ ਅਨੋਖੀ, ਭੋਲੀ-ਭਾਲੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਜਵਾਬ (Response) ਵਿਚ, ਪ੍ਰੇਮਸ਼ਰ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੇ ਹਿਰਦਾ ਭੀ ਆਪਣੇ ‘ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ’ ਉਤੇ ਰੀਝ ਕੇ ਉਛਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਰ-ਘਰੋਂ ਇਲਾਹੀ ਦਾਤਾਂ — ‘ਨਾਮੁ’, ‘ਪ੍ਰਿਮ-ਪਿਆਲਾ’ ਅਤੇ ‘ਸੇਵਾ’ ਆਦਿ, ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਮੂੰਹ-ਮੰਗੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਗੱਢੇ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ‘ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ—ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਹੀਰਾ, ਹੁੰਡੀ, ਅਤੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਬੀਜ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਬਦ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਨਾਲ ਜੋ ਬਰਕਤਾਂ ਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਕਠਨ ਹੈ ।

1 The Guru, in His Mercy, implanted the Naam within me; I am enraptured with the Word of the Shabad.
Servant Nanak has obtained the inexhaustible wealth; the Lord's Name is his wealth and property. 1315

2 What sort of gift is this, which we receive only by our own asking?
O Nanak, that is the most wonderful gift, which is received from the Lord, when He is totally pleased. 474

To understand the in depth meaning of ‘*nadhar nihāl*’ or glance of grace, the example of ‘motherly love’ is being given —

In the mother’s heart, a ‘current’ of love spontaneously keeps flowing for her child, but sometimes when a child is able to ‘delight’ its mother with some love-filled innocent sentiments, then some unusual love develops in her heart for the child. In the overflowing of this intense motherly love emotions, the mother’s whole ‘self’ or ‘body’ boils over into her extraordinary actions and (in this state) she cuddles the child in some very special ways, using beautiful sentimental words to call (the child). From the deep recesses of her love filled heart, numerous positive desires and blessings spontaneously ‘spring’ forth. Mother’s blood and her whole body melts with warm love and takes the form of ‘milk’ which over-flows and proceeds into her bosom. This whole play is the manifestation or magic of the intense wave of the over-flow of ‘motherly love’s affectionate desires.

Exactly in the same way, when God’s devotees or ‘beloveds’, sometimes innocently gets intoxicated in ‘divine-love’, and in the intensity of faith-filled desire, spontaneously present some faith-filled offering, then like the mother, in response to the extraordinary innocence filled affectionate desire of the Its devotee, the blessings and the heart of the Primal Being Waheguru too, by Its own Self gets overwhelmed and over flows. From His doorway and home, He blesses (His devotee) with Divine gifts — ‘Naam’, ‘goblet of affection’ and ‘service’ etc together with enormous amounts of numerous other verbally requested boons which in Gurbani have been referred to as ‘*nadhari nadhar nihāl*’ and numerous examples are available in Guru’s history of such happenings.

Bhai Gurdas Ji, gives the examples of jewel, bill of exchange and the seed of the boh tree to stress the point that by imbibing the ‘Shabad or Word’ in the heart, it is difficult to estimate the good fortunes and blessings that the Satguru showers (on his devotees).

ਜੇਸੇ ਹੀਰਾ ਹਾਥ ਮੈ ਤਨਕ ਸੋ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤ ਮੋਲ ਕੀਏ ਡੇ ਦਮਕਨ ਭਰਤ ਭੰਡਾਰ ਜੀ ॥
 ਜੇਸੇ ਬਰ ਬਾਧੇ ਚੁੰਡੀ ਲਾਗਤ ਨ ਭਾਰ ਕਛੁ ਆਗੈ ਜਾਇ ਪਾਈਅਤਿ ਲਛਮੀ ਅਪਾਰ ਜੀ ॥
 ਜੇਸੇ ਬਟ ਬੀਜਅਤਿ ਸੂਖਮ ਸਰੂਪ ਹੋਤ ਬੋਏ ਸੇ ਬਿਬਿਧ ਕਰੇ ਬਿਰਖਾ ਵਿਥਾਰ ਜੀ ॥
 ਤੇਸੇ ਗੁਰ ਬਚਨ ਸਚਨ ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਮੈ
 ਜਾਨੀਐ ਮਹਾਤਮ ਗਏ ਹੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਜੀ ॥ (ਕ.ਭਾ.ਗੁ. 373)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਲਛਜ਼ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲਛਜ਼ ਕੇਵਲ ਅਲੰਕਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ, 'ਪ੍ਰੇਮ-ਮਈ ਆਤਮਿਕ-ਅਨੰਦ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ, ਇਕ ਸੰਗੀਤਕ ਢੰਗ ਹੈ। ਕਈ ਜਗਿਆਸੂ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਤੋਂ ਪੰਜ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੁਰਤਿ ਵਿਚ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਹੀ ਅਨਹਦ-ਨਾਦ ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕਈ ਮਤ, ਪੰਜ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ 'ਮੰਤ੍ਰ' ਨੂੰ ਹੀ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਬਹੁਪੱਖੀ 'ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ' ਤੇ ਭੁਲੇਖੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਤਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਸਬਦ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ, ਚਿਤ, ਬੁੱਧੀ ਵਿਚ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਤੇ ਵਰਤ-ਵਰਤਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਰੀ ਮਨ ਵਿਚੋਂ 'ਨੀਵੇਂ' ਖਿਆਲ ਤੇ ਵਲਵਲੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਅਚਨ-ਚੇਤ ਅਤੇ ਸੁਤੇ-ਸਿਧ ਹੀ 'ਫੁਹਾਰੇ' ਯਾ ਚਸਮੇ (Fountain or Spring) ਵਾਂਗ 'ਲਗਾਤਾਰ' ਫੁਟਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੀਵੇਂ ਫੁਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਜਦੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੇ ਨੀਵੇਂ ਫੁਰਨਿਆਂ ਤੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ—

ਭੈ-ਭਾਵਨੀ

ਰੱਬੀ-ਸਿਫਤ

ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ

ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ

ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ

ਰੱਬੀ ਅਨੰਦ

ਆਤਮਿਕ ਖੇਡਾ

ਭਾਣਾ, ਆਦਿ

L61/4

- 1 Just as a precious stone looks small in the hand, but when sold it fills the treasury with cash.
 Just as the bill of exchange that is tied to the frills of an apparel has no weight, yet when presented to the rich merchant he exchanges it will a huge amount of cash.
 Just as the seed of the boh tree is very tiny but when sown, it flourishes into a very huge tree.
 In the same way, the gathering of the word of the Guru, is known to gursikhs and its importance will only be realised when one goes to the court of the Lord Waheguru. Kabet B G 373

In Gurbani the word 'panch shabad' (five primal sounds) has been used many times. This word is a figure of speech, a poetic method to indicate 'love-filled divine bliss'. Many devotees take 'panch shabad' to mean, hearing the five types of sounds in the sub-conscious or consciousness and believe this to be the unstruck melody. Some denominations regard the 'mantra' of the five words as the 'panch shabad'. In this way quite unnecessarily we get involved in petty debates.

To free oneself from these external debates and fallacies, the following deliberation is being put forward.

Before the cultivation of the 'Shabad' our mind, consciousness and intellect are dominated by corruption. In the corrupt mind, 'base' thoughts and emotions unexpectedly and automatically 'continuously' keep gushing out like a fountain or spring. Only man can quietly experience these base thoughts in his consciousness.

But when the seeker starts to cultivate the 'Shabad' or Word, then slowly through the grace of the Guru, in place of the base thoughts and emotions sprouting in his mind, virtuous divine thoughts, emotions and deliberations (like)—

desire for love
 godly-praise
 love of the Primal Being
 selfless service
 divine bliss
 spiritual blooming
 (God's) Will etc.
 L61/4

ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ, ਵਲਵਲੇ, ਫੁਰਨੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ। 'ਚਸਮੇ' ਜਾਂ 'ਫੁਹਾਰੇ' ਵਾਂਗ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਤ ਯਾ ਜ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਗਾਤਾਰ ਉਪਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰਤ ਵਿਚ 'ਸਬਦ', ਕਈ ਤਰੰਗਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਤਮਿਕ ਖਿਆਲਾਂ, ਵਲਵਲਿਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੇਪਨਾ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਹੀ 'ਅਨਹਦ-ਸਬਦ' ਯਾ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਤੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਰੇਚਾ ਉਦਮ, ਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਸਾਧਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ, ਇਵੇਂ ਹੀ, 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਦੇ ਮੇਲ ਹੋਣ ਤੇ, ਦੇਵੀ ਖਿਆਲਾਂ, ਵਲਵਲਿਆਂ ਤੇ ਸੁਪਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਸੁਰਤਿ ਵਿਚ ਉਪਜਦੀਆਂ ਤੇ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋੜੀ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ—

ਅਜਪਾ-ਜਾਪ
ਅਨਹਦ-ਸਬਦੁ
ਪੰਚ-ਸਬਦ
'ਮਨ ਮਧੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਵਨਾ'
'ਪਿਰਮ-ਪਿਆਲਾ ਚੁਪ ਚਬੋਲਾ'
ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ
ਗੋਬਿੰਦ ਗਜਿਆ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਦੇਵੀ-ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ 'ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ' ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਵੇ ਯਾ ਹਉਮੈ ਦੀ ਅੰਸ ਲੇਸ ਮਾਤਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਨਾਮ ਰਸੀਆ ਤਾਂ ਆਪਣੀ 'ਸੁਰਤਿ' ਨੂੰ 'ਸਬਦ' ਵਿਚ ਲਿਵਲੀਨ ਕਰਕੇ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਜਾਂ ਸੰਗੀਤਕ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ 'ਥਾਂ', ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ 'ਨਾਮ' ਯਾ 'ਸਬਦ' ਹੀ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਗਾਂ ਨਾਦਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਿਅਰਥ ਸਮਝ ਕੇ ਕੇਵਲ 'ਹੋਬੀ-ਪ੍ਰੇਮ' ਦੀ 'ਚੁਪ-ਬੋਲੀ', ਦੇਵੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਯਾ 'ਅਨਹਦ ਸਬਦ' ਵਿਚ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਪੰਚ ਸਬਦ ਇਕ ਸਬਦ ਮਿਲਾਏ।

ਰਾਗ ਨਾਦ ਸੰਬਾਦ ਲਖਿ ਭਾਖਿਆ ਭਾਉ ਸੁਭਾਉ ਅਲਾਏ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. 6/10)

keep sprouting continuously by themselves like a fountain or spring from his consciousness or ethical-self.

In this way the 'Shabad or Word' manifests and extends (itself) in many waves, colours and forms in the consciousness.

It is these internal divine thoughts, emotions and the waves of Self-Love (within) that are called 'unstruck-word' or 'panch shabad'. It is important to indicate here that, as in the first situation where no special effort, strength or discipline was needed to generate base thoughts and emotions, in the same way upon the linking of the 'Word – consciousness', divine thoughts, emotions and the waves of Self-love by themselves keep arising in the consciousness and keep the seeker connected to the feet of the Primal Being Waheguru. This is what is called –

chantless-chant
unstruck word
pure-word
within my mind, I enjoy the Lord, Har, Har.
goblet of love's silent word
unstruck melody
Lord of the universe thunders.

The foundation of these divine thoughts and inclinations is the 'Guru's-Love'. That is why there is not even an inkling or trace of exhibitionism or egotism in them.

Bhai Gurdas Ji has very clearly mentioned that the person savouring Naam who merges his consciousness in the 'Shabad or Word' hears only the 'Naam' or 'Shabad' instead of the 'five-words' or 'musical sound' and regarding the disputes of musical sounds as unnecessary, he merges and remains intoxicated only in the silent language of 'godly love', divine inclinations or 'unstruck-word'.

The gurmukh while immersing his meditational faculty in the Word listens to the Word alone even as the five types of musical sounds resound. Considering the ragas and nadas only as the medium, the gurmukh discusses and recites with love.

VBG 6/10

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਲੈ ਪਿਰਮ ਪਿਆਲਾ ਚੁਪਿ ਚਬੋਲਾ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੪/੧੭)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਨਣਾ ਸੁਰਤਿ ਕਰਿ ਪੰਚ ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਅਲਾਪੈ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੬/੧੮)

ਪੰਜ ਸਬਦ ਗੁਰ ਸਬਦ ਲਿਵ ਪੰਜੁ ਪੰਜੇ ਪੰਜੀਹ ਲਾਣੈ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੪੦/੨੦)

ਪੰਚ ਸਬਦੁ ਧੁਨਿਕਾਰ ਧੁਨਿ ਤਹ ਬਾਜੈ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੬੧)

ਸਾਧ-ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਗੁਰਸਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ, ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ, ਨਕਦੇ-ਨਕਦੀ 'ਦਾਤ' ਜਾਂ 'ਬਰਕਤ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ 'ਬਰਕਤ' ਜਾਂ 'ਦਾਤ' ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਦੁਖ, ਕਲ-ਕਲੇਸ਼ ਮਨੁਖ ਭੋਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਤੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜਦੇ ਹਨ। 'ਸਬਦੁ' ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਜਗਿਆਸੂ, ਮਾਇਕੀ ਦੁਖ-ਸੁਖ ਤੋਂ ਉਚਾ ਉਠਕੇ, ਕਦੀ ਕਦੀ ਫਿਨ-ਭਰ ਆਤਮਿਕ ਸੁਖ ਦੀ ਝਲਕ ਮਹਿਸੂਸ ਯਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਫਿਨ-ਪਲ ਆਤਮਿਕ ਸੁਖ ਤੇ ਰਸ ਦੀ ਯਾਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁੜ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਹੈ।

'ਸਬਦੁ' ਦਾ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਮਨ ਵਿਚ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ-ਵਿਚਾਰ ਉਪਜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਚਿੰਤਾ, ਐਦੇਸ਼ਾ ਆਦਿ ਮਾਇਕੀ ਫਰਨੇ ਨਹੀਂ ਉਪਜਦੇ ਅਤੇ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਮਨ ਕਿਸੇ ਅਨੂਠੇ ਆਤਮਿਕ ਰਸ ਦੀ ਤਾਰ ਦੀ ਖਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਈਰਖਾ, ਦਵੇਤ, ਕਾਮਾਦਿਕ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਤਿ, ਬੁਧੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੁਆਰਥੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਤਬਾਹੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ ਸਬਦ' ਦੁਆਰਾ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਤਿ ਤੇ ਬੁਧੀ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਰੂਪੀ ਸਚੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਘੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹੀ ਮਤਿ ਤੇ ਬੁਧੀ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਜਨਮ ਦੀ ਕੁਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ, ਮਨੁੱਖ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੀ 'ਮਾਇਕੀ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀ' ਜਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਘੋਰ-ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਗੁਰ-ਸਬਦ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਇਕੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਏ ਦੇ 'ਪਹਾੜ' ਵਾਂਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ 'ਹਨੇਰਾ' ਉਭ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਰਿ ਸਬਦੁ ਮਿਟਿਆ ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ॥

ਜਤਿਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਮਿਲਿਆ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਮੇਰਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੭੬੮)

1 The Guru's word he receives is Waheguru, the wondrous Lord, and remain silently immersed in delight. VBG 4/17

2 When a gurmukh, Guru orientated one, listens attentively to, or himself sings the word of God, that is equal to the five ecstatic sounds in the brain of the yogi. VBG 6/18

3 Absorbing consciousness in five qualities of word (para, pasyanti, madhyama, vaikhari and matrika), one tames all the all the five times five, that is all the proclivities of human nature. VBG 40/20

4 The Panch Shabad, the Five Primal Sounds, resonate and resound within; the insignia of the Shabad is revealed there, vibrating gloriously. 1291

In the sadh sangat, the company of the holy, with the cultivation and earning of Gurbani, the seeker obtains cash 'bounties' or 'blessings'. These blessings or bounties can be stated as follows.

No matter how many difficulties, distresses and miseries man faces, all of them sprout from base thought and deeds. Through the cultivation of the 'Shabad or Word', the seeker, rising above the pain and comforts of materialism, sometimes momentarily experiences or becomes aware of a flash of divine serenity. That momentary remembrance of the divine serenity, keeps encouraging him again and again towards the cultivation of the 'Shabad or Word'.

With the internal practice of the 'Shabad or Word', the intuitional deliberations or thought process keeps sprouting with the result that, the worrisome and anxiety-ridden etc. notions stop emerging, and the mind of the seeker experiencing a pull of some strange divine feeling, gets motivated towards the cultivation of 'word-consciousness'.

Generally, envy and duality under the influence of desires, man's consciousness, intellect and sub-consciousness gets polluted, making him selfish and he turns towards the path of destruction. On the other side, through the illumination of the Shabad or Word, man's consciousness and intellect gets fashioned in the authentic school of the sadh sangat, the company of the holy and that very same consciousness and intellect, filled with the inspiration of divine knowledge, treads the path of selfless service and generosity.

Passing through many births and under the influence of negative company in this life, man abides in the 'materialistic black cell' of doubt-fallacy or in the pitch-darkness of ignorance. But through the intuitional knowledge of Guru's Shabad or Word, this whole world begins to appear like a mountain of smoke and the darkness of ignorance simply disappears.

5 The Shabad deep within the nucleus of the self dispels the darkness of ignorance. Meeting with my Friend, the True Guru, I have obtained spiritual wisdom. 798

ਅੰਧਿਆਰੈ ਦੀਪਕ ਆਨਿ ਜਲਾਏ ਗੁਰ ਗਿਆਨਿ ਗੁਰੂ ਲਿਵ ਲਾਗੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੭੨)

ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੇ ਅੰਦਰਿ ਮਨੁਖ ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਖਾਂ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਸਹਿਮਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਸਬਦੁ' ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ ਅੰਧੇਰਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਗਿਆਸੂ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ-ਮਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਜਾ ਕੈ ॥

ਦੁਖੁ ਦਰਦੁ ਭ੍ਰਮੁ ਤਾਕਾ ਭਾਗੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੭੯)

ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰਿ ਭਰਮ ਭਉ ਭੇਜਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ਦੂਜਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੩੩)

ਸਾਚੇ ਨਿਰਮਲ ਮੈਲੁ ਨ ਲਾਗੈ ॥

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਭਰਮ ਭਉ ਭਾਗੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੮੬)

ਮਨੁਖੀ ਮਨ ਤ੍ਰਿਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਸੁਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਅਉਥਾੜਾ' ਜਾਂ 'ਉਥਾਰਾ' (Nightmare) ਯਾ ਦਬਾਵ ਵਾਲੀ ਨੀਂਦ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਸਬਦੁ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਜਗਿਆਸੂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਏ 'ਆਤਮਿਕ-ਜਾਗ' ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਵ ਹਾਣਿ ਨਵ ਧਨ ਸਬਦਿ ਜਾਗੀ ਆਪਣੇ ਪਿਰ ਭਾਣੀਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੪੪)

ਇਕਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ਸਦਾ ਜਨ ਜਾਗੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੪੭)

ਤਸਕਰੁ ਚੋਰੁ ਨ ਲਾਗੈ ਤਾ ਕਉ ਧੁਨਿ ਉਪਜੈ ਸਬਦਿ ਜਗਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੯)

ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਗਿਆਸੂ ਵੇਖਾ-ਵੇਖੀ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ, ਅਨੇਕਾਂ ਫੌਕੇ ਰਸਮੀ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਰਟਨ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਹੀ ਰਿੜਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੋਟੀ-ਬਿਰਤੀ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ, ਸੱਚ-ਝੂਠ ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਯਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਬਦੁ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ 'ਹੋਸ ਬਿਰਤੀ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਚ-ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਨਾਨਕ ਭੇਟਿਓ ਸਾਚੇ ਸਬਦਿ ਨਿਬੇਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੭੮)

ਸਾਚਿ ਸੂਚਾ ਸਦਾ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਝਗਰੁ ਨਿਬੇਰਓ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੪੪)

ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਮਾਇਆ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤਕ

1 In the darkness, the Guru has lit the lamp of the Guru's wisdom; I am lovingly focused on the Lord. 1272

In materialistic doubt-fallacy man remains apprehensive under numerous difficulties, miseries, distresses, worries and fears. In the intuitional illumination of 'Shabad or Word', materialistic doubt-darkness gets erased and the seeker leads a spiritually blissful life.

2 Pain, sorrow and doubt run away from that one, within whose mind the Word of the Guru's Shabad abides. 1076

3 I contemplate the Shabad, the Destroyer of doubt and fear; I do not know any other at all. 1233

4 They are immaculate and true, and filth does not stick to them. Through the Word of the Guru's Shabad, their doubt and fear depart. 686

The human mind remains sleeping in the rapture of tri-attributive materialism. It has been referred to in Gurbani as a nightmare or a sleep (with a heavy) load (on the chest). With the cultivation of 'Word-consciousness' the seeker spontaneously arrives at (a state of being) 'divinely -awakened'.

5 The young bride has awakened to the Word of the Shabad; she is pleasing to her Husband Lord. 844

6 Some contemplate the Word of the Shabad; these humble beings remain always awake and aware. 1047

7 This wealth cannot be stolen; the celestial melody of the Shabad wells up and keeps us awake and aware. 1039

On the religious plane, a lot of seekers entangled in various forms of doubt, keep churning water by practicing numerous hollow official rites and rituals. In this way their gross mind is unable to differentiate or make a decision on (what is) good-bad, truth-falsehood etc. But in the company of sadh sangat, the company of the holy, with the cultivation of the Word, the seeker acquires a 'swan' (or purified) mind and he is able to differentiate between truth and falsehood.

8 Nanak has met the Guru, the Transcendent Lord God; through the True Word of His Shabad, he is set free. 878

9 O Nanak (those who make Naam their mainstay) are ever truthful and immaculate, and through the shabad of the Guru their conflicts are resolved. 844

The whole world's knowledge and science is limited to the three attributes of materialism.

ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ । ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਉਤੇ ਨਿਜੀ ਉਕਤੀਆਂ, ਜੁਗਤੀਆਂ, ਸਿਆਣਪਾਂ ਦੀ ਪਾਣ ਜਾਂ ਰੰਗਤ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਚੇਰਾ ਤੇ ਚੰਗੇਰਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ । ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਵਲ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਛਿਲੜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ । ਪਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ 'ਅਧਿਆਤਮਕ ਤਤ-ਗਿਆਨ', ਕੇਵਲ ਗੁਰਸਬਦ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਚੀਨੈ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਧਨੁ ਸਾਰੋ ਏਕ ਸਬਦਿ ਲਿਵ ਲਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੩੨)

ਗਿਆਨ ਐਸਨੁ ਪਾਏ ਗੁਰਸਬਦੀ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਮਿਲਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੫)

ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਾਧਾਰਣ ਇਨਸਾਨ ਸੰਸਾਰਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਦੂਰਦ੍ਰਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ । ਉਹ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਮੌੜ ਤੇ ਗਲਤ ਕਦਮ ਪੁਟ ਕੇ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੁਖਦਾਈ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਜੀਵਨ ਸੋਧ, ਪਰਖੀ ਤੇ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਸਚਾਈ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਨ-ਬਚ-ਕ੍ਰਮ ਕਰਕੇ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਿਬ-ਦ੍ਰਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਉਸਦੇ ਸੰਸਾਰਿਕ, ਸਾਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਕਰਮ-ਕ੍ਰਿਆ, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਸੁਖਦਾਈ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ਨੀਯ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਨਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਦੀਰਘ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਗੁਰਸਬਦੀ ਮਨੁ ਧੀਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੦੭)

ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸੰਸਾਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ, ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮਲੀਨ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਸਾਹਿਤ ਆਦਿ ਵਿਚ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਪਰਵਿਰਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ, ਜਗਿਆਸੂ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ 'ਸਬਦੁ' ਦਾ ਰਸ ਅਤੇ ਮਿਠਾਸ ਚਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਤੇ-ਸਿਧ ਅਤੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨੀਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਨੁਖੀ, ਕਿਤਾਬੀ ਤੇ ਖਿਆਲੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਅਲਿਪਤ ਰਹਿ ਕੇ, ਦੇਵੀ-ਮੰਡਲ ਅੰਦਰ ਵਿਚਰਨ ਦੀ ਜੁਗਤ ਸਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਸਦਾ ਅਲਿਪਤੁ ਰਹੇ ਗੁਰਸਬਦੀ ਸਾਰੇ ਸਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੧)

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਗਿਆਨ ਤੇ ਕਰਮ ਇੱਕੋ ਸਾਡੇ ਵਿਕਾਰੀ ਮਨ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪਾਪ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਪਰ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵਨ 'ਆਤਮ-ਪ੍ਰਾਇਣ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤੇ ਇਸ ਜਨਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

As religious knowledge has been tempered with personal maxims, schemes, and intelligence, no lofty and beneficial change comes in the life of a seeker. On the other hand science is satisfied in the pursuit of knowledge concerning only the peel or the outer layer of the creation. But the 'spiritual essence-knowledge' capable of bringing about a change in life, can only be acquired through intuitional deliberation or contemplation of the Guru's Shabad or Word.

1 So center yourself on the treasures of spiritual wisdom and meditation; remain lovingly attuned to the One True Lord, and the Word of His Shabad. 1332

2 Through the Guru's Shabad, he applies the ointment of spiritual wisdom to his eyes; the Gracious Lord, in His Grace, unites him with Himself. 1065

In the absence of the intrinsic experience of intuitional knowledge, an ordinary man has no foresight from the worldly or religious aspect. At every turn in life he takes a wrong step and later suffers the painful consequences. Life's direction as stated in the Bani of the Satgurus is a tested and an experimented truth. For this reason when a seeker, through thought, word and deed, does the cultivation of the 'Shabad' or Word in the sadh-sangat, the company of the holy, then his worldly, social, political, religious, house-hold deeds and actions are beneficial and ideal for the whole world.

3 O Nanak, I have obtained profound insight, and found peace; my mind is comforted by the Word of the Guru's Shabad. 1107

Under the influence of the poisonous environment of karmic acts or destiny from the previous birth, and the current one, man, in the process of fulfilling his low inclinations, is automatically engrossed in base type of company, entertainment, literature etc. But when, with the blessings of the Guru, the seeker tastes the relish and the sweetness of the 'Shabad' or Word in the sadh sangat, the company of the holy, then he automatically and spontaneously detaches himself from the company of base people, books, thoughts and learns art of living in the divine realm.

4 One who remains forever detached in the Word of the Guru's Shabad - his consciousness is attuned to the True Lord. 1063

The truth is, our organs of sense and touch are the weapons of our sinful mind. That is why without our knowing we keep on committing numerous mental and physical sins. But with the cultivation of the 'Shabad' or Word, man becomes 'attached to the soul' and the sins of both the previous births and this birth, get destroyed.

ਸਾਚ ਸਬਦੁ ਹਿਰਦੇ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਵਿਖ ਜਾਹਿ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੧੪੩)

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਾਟੈ ਕੋਟਿ ਕਰਮ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੧੫੫)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪੰਗਤੀ—

ਮਾਇਆ ਬਿਆਪਤ ਬਹੁ ਪਰਕਾਰੀ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੮੨)

ਅਨੁਸਾਰ, ਅਨੇਕਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੀ ਮੋਹਣੀ ਮਾਇਆ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਾਵਿਤ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅੰਦਰ ਆਸ਼ਾ ਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਧਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੀਵ ਅੰਦਰ 'ਮਾਨਸਿਕ ਤਨਾਉ' (Mental tension) ਵੀ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਿਆਨਕ 'ਘੁੰਮਨ ਘੇਰ' ਜਾਂ 'ਅਗਨ-ਸ਼ੋਕ-ਸਾਗਰ' ਵਿਚੋਂ, ਕੇਵਲ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰ-ਸਬਦ ਦਾ ਬਾਰੰਬਾਰ ਅਭਿਆਸ ਹੀ ਵਿਚਿਤ੍ਰ, ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀ, ਮਾਇਕੀ ਭੁਖ ਨੂੰ 'ਸ਼ਾਂਤ' ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਗਿਆਨੁ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਇਸੁ ਤਨਹਿ ਜਲਾਏ ॥

ਤਿਸ ਦੀ ਬੂਝੈ ਜਿ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਕਮਾਏ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੦੬੭)

ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਗਨਿ ਨਿਵਾਰੀ ਸਬਦੁ ਚੀਨਿ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ਹੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੪੫)

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਅਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ ਸਭ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਭੁਖ ਗਵਾਏ ॥

(ਪੰਨਾ-੮੫੦)

'ਅਧਿਆਤਮਕ ਬਿਸਮਾਦ' ਕ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਅੰਦਰ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਲਿਖਾਰੀ, ਕਵੀ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਆਦਿ, ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ 'ਰੱਬੀ-ਬਿਸਮਾਦ' ਦੀ ਅਨੁਭਵਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। 'ਰੱਬੀ ਤੇ ਅਨੰਦੀ ਬਿਸਮਾਦ' ਦੀ ਅਨੁਭਵਤਾ, ਕੇਵਲ 'ਸਬਦੁ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਤਭੁਜੁ ਚਲਤੁ ਕੀਆ ਸਿਰਿ ਕਰਤੈ ਬਿਸਮਾਦੁ ਸਬਦਿ ਦੇਖਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੭)

ਤਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਈ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਸੋਝੀ ਹੋਈ ॥

ਨਾਨਕ ਸਾਚਿ ਰਤੇ ਬਿਸਮਾਦੀ ਬਿਸਮ ਭਏ ਗੁਣ ਗਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੬)

ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ, ਲਈ ਜਗਿਆਸੂ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਧਨਾਵਾਂ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਜਪ, ਤਪ, ਤੀਰਥ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡ, ਸੰਜਮ ਆਦਿ ਅਪਨਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਲੰਬੀਆਂ ਤੇ ਕਠਨ ਸਾਧਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ

1 With the True Word of the Shabad in his heart and mind,
the sins of countless incarnations vanish.

1143

2 The Word of the Guru's Shabad eradicates the karma of millions of past
actions.

1195

According the Gurbani line –

3 Maya torments us in so many ways.

182

multi-coloured beautiful maya or materialism, enchanting man's mind, keeps increasing the fire of hope and desire in him, and in the process of fulfilling his needs, the mental tension in him too, keeps increasing. Only through the cultivation of the 'Shabad' or Word can man free himself from this terrible 'whirlpool' or the 'ocean of grief'. Only the continuous practice of contemplation can 'calm' the amazing, multi-coloured hunger of materialism.

4 Spiritual ignorance and desire burn this human body.

He alone puts out this fire, who practices and lives the Guru's Shabad.

1067

5 Subduing egotism, the fire of thirst has been extinguished; contemplating the
Word of the Shabad, peace is found.

1045

6 Thee Word of the Guru's Shabad is Ambrosial Nectar. It banishes all hunger
and thirst.

850

The play of 'Spiritual wondrousness' is beyond the realm of the three qualities or attributes of materialism. For this reason the philosophers, writers, poets, artists etc. cannot create the intuitional awareness through their work of art. The experience or awareness of 'Godly and blissful wondrousness' can only take place through the 'Shabad' or Word.

7 The Supreme Creator created the play of Nature; through the Word of His
Shabad, He stages His Wondrous Show.

1037

8 No one knows His limits.

This understanding comes from the Perfect Guru.

O Nanak, those who are attuned to the Truth are wonderstruck; singing His
Glorious Praises, they are filled with wonder.

1036

To progress spiritually after linking himself with religion, the seeker espouses numerous disciplines like chanting, penance, rites-rituals, restraints etc. But through all these lengthy and arduous disciplines he makes no spiritual progress.

ਲਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ 'ਸਬਦ' ਦੀ ਕਮਾਈ, ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਜਪ, ਤਪ, ਤੀਰਥ, ਸੰਜਮ ਆਦਿ ਦਸਿਆ ਹੈ।

ਅੰਤਰਿ ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਜਾਪੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੯੨)

ਸਗਲੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਸੁਚਿ ਸੰਜਮ ਜਪ ਤਪ ਤੀਰਥ ਸਬਦਿ ਵਸੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੩੨)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪੰਗਤੀ — 'ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭੂ, 'ਸਬਦ' ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਤੇ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸਬਦ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਥਵਾ ਨੇੜਤਾ ਜਾਂ ਸਮੀਪਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਦ ਹੀ ਨੇੜੈ ਦੂਰਿ ਨ ਜਾਣਹੁ ॥

ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਨਜੀਕਿ ਪਛਾਣਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੯)

ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਗੁਪਤੈ ਵਰਤੈ

ਗੁਰਸਬਦੀ ਦੇਖਿ ਨਿਹਾਰੀ ਜੀਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੬੭)

ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੈ ਦਿਸੈ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੦੯)

ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰਿ ਦੂਰਿ ਨ ਜਾਣਹੁ ॥

ਗੁਰਸਬਦੀ ਹਰਿ ਅੰਤਰਿ ਪਛਾਣਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੬)

ਅਜੋਕੇ ਪਦਾਰਥਕ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਫਿਲੋਸਫੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਂਤ-ਪੂਰਵਕ ਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਤੇ ਮਲੀਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ' 'ਸਬਦ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਵਿਚ 'ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ' ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਰਮ, ਵਹਿਮ, ਸਹਸਾ ਤੇ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਜੀਵਨ ਨਿਰਮਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰਾ-ਹਜ਼ੂਰ ਤੇ ਜ਼ਾਹਰਾ-ਜ਼ਹੂਰ 'ਦਰਸ਼ਨ' ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਦੇਖੋ ਭਾਈ ਗੁਾਨ ਕੀ ਆਈ ਆਂਧੀ ॥

ਸਭੈ ਉਡਾਨੀ ਭ੍ਰਮ ਕੀ ਟਾਟੀ ਰਹੈ ਨ ਮਾਇਆ ਬਾਂਧੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੩੧)

ਸਬਦੁ ਦੀਪਕੁ ਵਰਤੈ ਤਿਹੁ ਲੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੬੪)

ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਭਾਲਿ ਸਬਦਿ ਨਿਹਾਲਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੫੨)

ਸਬਦੁ ਚੀਨ੍ਹ ਆਤਮੁ ਪਰਗਾਸਿਆ ਸਹਜੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੫੩)

ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰੈ ਦੀਪਾ ॥

ਬਿਨਸਿਓ ਅੰਧਕਾਰ ਤਿਹ ਮੰਦਰਿ ਰਤਨ ਕੋਠਤੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਅਨੂਪਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੨੧)

For this reason to ensure the spiritual progress of the seeker, the Satguru has stated that the cultivation of the 'Shabad' or Word is the purest form of chanting, penance, pilgrimage, restraint, etc.

1 Deep within the self are meditation and austere self-discipline, when one realizes the Word of the Guru's Shabad. 1092

2 Good deeds, righteousness and Dharmic faith, purification, austere self-discipline, chanting, intense meditation and pilgrimages to sacred shrines - all these abide in the Shabad. 1332

According to the line in Gurbani 'Through the Word of the Guru's Shabad, He is pervading everywhere', the Lord through the 'Shabad' or Word is pervading our heart and the whole creation and through the cultivation of the 'Shabad' or Word, HIS presence or closeness or proximity can be experienced.

3 He is always near at hand; He is never far away. Through the Word of the Guru's Shabad, realize that He is very near. 1069

4 In the water, on the land, and in the sky, He is pervading but hidden; through the Word of the Guru's Shabad, He is revealed. 597

5 My Master is eternal. He is seen by practicing the Word of the Shabad. 509

6 He is always close at hand-do not think that He is far away. Through the Word of the Guru's Shabad, recognize the Lord deep within your own being. 116

With the current material based scientific knowledge and philosophy, man's life, instead of becoming more serene and righteous, it is becoming more base and defiled. With the cultivation of the 'illumination-form' of the Shabad or Word, the 'storm' of 'intuitive knowledge arises in the seeker's sub-consciousness, making life blemish less with the disappearance of doubt, superstition, the darkness of anxiety and duality. In this way one receives the 'darshan' or the experience the presence of the ever pervading, ever manifest Primal Lord.

7 Behold, O Siblings of Destiny, the storm of spiritual wisdom has come. It has totally blown away the thatched huts of doubt, and torn apart the bonds of Maya. The Word of the Shabad is a lamp, illuminating the three worlds. 331

8 The Word of the Shabad is a lamp, illuminating the three worlds. 664

9 Searching inwardly and outwardly as well, I came to see Him, through the Word of the Shabad. 752

10 Concentrating on the Word of the Shabad, the soul is illumined and enlightened. I remain absorbed in celestial ecstasy. 753

11 The Shabad, the Word of the True Guru, is the light of the lamp. 821 to dispels the darkness from the body-mansion, and opens the beautiful chamber of jewels.

ਅਸਲੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੱਖਣ ਜਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ —

“ਕਰਤੇ ਕੀ ਮਿਤਿ ਕਰਤਾ ਜਾਣੈ ਕੇ ਜਾਣੈ ਗੁਰ ਸੁਰਾ ॥” (ਪੰਨਾ-੯੩੦)

ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ-ਸਬਦ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਬੁਝਿਆ ਚੀਨਿਆ ਪਹਿਚਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ‘ਸਬਦ’ ਦੀ ਸੋਝੀ ਜਾਂ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਇਨਸਾਨ ਮੂਲ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਜਾਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਹੀ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਏਕੁ ਪਛਾਣਿਆ ਏਕੋ ਸਚਾ ਸੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੮੫)

ਏਕੋ ਸਬਦੁ ਸਚਾ ਨੀਸਾਣੁ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੈ ਜਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੮)

ਤੇਰੇ ਦਰਸਨ ਕਉ ਕੋਤੀ ਬਿਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੮)

ਵਿਰਲਾ ਕੋ ਚੀਨਿਸਿ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਮਿਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੮)

ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬੁ ਸਬਦਿ ਸਿਵਾਪੈ ਸਾਰਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੮੮)

ਪ੍ਰਭੂ ਇਕ ਹੈ, ਪਰ ਤੂੰ-ਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ੈ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਜੋੜੀ (Pair) ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ — ਦੁਖ-ਸੁਖ, ਤੂੰ-ਮੈਂ, ਉਚਾ-ਨੀਵਾਂ, ਚੰਗਾ-ਮਾੜਾ ਆਦਿ। ਹਉਮੈ ਅਧੀਨ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਤੂੰ-ਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਖਚਤ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਰ ਸੋਚਣੀ, ਭਾਵਨਾ, ਕਰਮ ‘ਦੂਜੇ-ਭਾਉ’ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ‘ਦੂਜੇ-ਭਾਉ’ ਜਾਂ ‘ਦੂਜੇ-ਢੋਇ’ ਦੇ ਭਰਮ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ‘ਸਹਜ-ਅਨੰਦੀ’ ‘ਏਕ-ਸਬਦੁ’ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੯)

ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਏਕੋ ਸੋਈ ॥ ਦੂਜੀ ਦੁਰਮਤਿ ਸਬਦੇ ਖੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੫੧)

ਅਨਿਦ੍ਰੁ ਭਗਤਿ ਕਰਹਿ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਦੁਬਿਧਾ ਸਬਦੇ ਖੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੩੩)

ਸਥੂਲ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਸੂਖਮ ਮਾਨਸਿਕ ਸੇਵਾ ਦੋਨੋਂ ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਮੁਖ ਅੰਗ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਦੇ ਫੁਰਨੇ, ਵਲਵਲੇ ਤੇ ਇਛਾਵਾਂ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰੀਰ, ਮਨ ਦਾ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ, ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭੀ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ, ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਚਾਉ ‘ਸਬਦੁ’ ਦੀ

To distinguish pure gold it is essential to be knowledgeable about all the characteristics and the attributes of gold. Exactly in the same way according to the (Guru)—

1 Only the Creator Himself knows His own extent; He alone knows the Brave Guru. 930

it is only through the illumination of the Guru's Shabad or Word that the One Primal Lord can be unraveled, discovered and recognised. Without the awareness or the cultivation of the 'Shabad or Word', man, setting aside the principal worship of the Lord Waheguru, keeps wandering in the worship of numerous gods-goddesses and prophets.

2 Through the Word of the Guru's Shabad, they realize the One, the One True Lord. 1285

3 The Shabad, the Word, is the Insignia of the One True Lord. Through the Perfect Guru, the Knowing Lord is known. 1188

4 So many cry out for Your Darshan, Lord. 1188
How rare are those who realize the Word of the Guru's Shabad and merge with Him.

5 O Nanak, through the Shabad, the Word of the Lord and Master, the True Creator Lord is realized. 688

There is ONE Primal Lord, but in the realm of materialism's three attributes, every entity or thing occurs in pairs, like suffering-pleasure, you-me, good-bad etc. Over numerous births, under the influence of egotism, engrossed in the three attributes of materialism, man's every thought, desire, action takes place in 'second love' or duality. The doubt of this 'duality' or 'double-mindedness', can only be removed by the 'spontaneous-bliss' of the Guru's 'one Shabad or Word'.

6 Through the Word of the Guru's Shabad, they burn their love of duality. 129

7 Wherever I look, there I see Him. Duality and evil-mindedness are destroyed through the Shabad. 1051

8 Night and day, he performed devotional worship service, day and night, and through the Shabad, his duality was eradicated. 1133

Both the gross physical body and subtle mental faculty, are regarded as the main components of spirituality. The body is the tool of the mind (needed) to manifest its thoughts, emotions and desires. The source of physical sewa or service, the leadership (required) and inspiration (to do it) also takes birth in the mind. The joy in the mind (resulting from) selfless service and benevolence, sprout

ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਸਬਦ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਚੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੨੩)

ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਨਿ ਆਪਣਾ ਪੂਰੇ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੧੨)

ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ਗਹਹਿ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੦੬)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵੀ ਸਬਦਿ ਸਾਲਾਹੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੪੮)

ਪੂਰਬਲੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਜੀਵ ਦਾ 'ਮਨ' (Lower Conscious) ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਲ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਾਧਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ 'ਮਨ' ਨੂੰ ਘੜਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਜਪ, ਤਪ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕਰਮ ਕਾਢਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ। ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ, ਵਿਕਾਰੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸੂਖਮ ਭੇਦ, ਕੇਵਲ 'ਸਬਦੁ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਮਝੇ ਤੇ ਬੁਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਮਨੁ ਭੇਦੀਐ ਸਦਾ ਵਸੈ ਹਰਿ ਨਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੪੮)

ਹਰਿ ਮੰਦਰੁ ਸਬਦੇ ਖੋਜੀਐ ਹਰਿ ਨਾਮੋ ਲੇਹੁ ਸਮਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੪੬)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਨ, ਬੁਧੀ, ਦੇਸ਼, ਕਾਲ, ਅੱਖਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ—

ਸੁਣਿ ਵਡਾ ਆਖੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥ ਕੇਵਡੁ ਵਡਾ ਡੀਠਾ ਹੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੯)

ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਬੇਅੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਨੂੰ ਓਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਗੁਰ-ਸਬਦ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਅਸਚਰਜ਼ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਨਦਿਨੁ ਕੀਰਤਨੁ ਸਦਾ ਕਰਹਿ ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਅਪਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੬੩)

ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਸਲਾਹੀਐ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੬੧)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮਿ ਸਬਦਿ ਸਾਲਾਹੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੫੫)

ਸੱਚੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਸੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਥਾਹ 'ਪ੍ਰੇਮ' ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ

through the cultivation of the 'Shabad or Word'. In other words, it is only through the intuitional contemplation of the Shabad or Word that true sewa or service takes place.

1 Serving the Guru is reflection upon the Shabad or Word 223

2 They serve their Lord Master, by reflecting upon the Perfect Word of the Shabad. 512

3 One who contemplates the Word of the Shabad, and serves the Guru. 906

4 I serve the True Guru, (when I) praise the Word of the Shabad. 1048

In the course of the writ of previous births, man's lower consciousness always wanders in numerous directions about at great speed. The principal purpose of all the religious disciplines is to 'fashion' or shape the mind. Through the practice of chants, penance, rigorous physical postures and many other difficult physical and mental rites-rituals the secret of the mind is not discovered. The secret of mind's wandering, sinful condition and its many other subtle mysteries can be understood and unravelled only through the 'Shabad or Word'.

5 The soul is pierced by the Word of the Guru's Shabad. The Lord dwells ever with the soul. 548

6 The Temple of the Lord is found through the Word of the Shabad; contemplate the Lord's Name. 1386

The being or form of Waheguru is beyond His creation, mind, intellect, space, time, word etc., that is why according to Guru Ji —

7 Hearing of His Greatness, everyone calls Him Great. But just how Great His Greatness is-this is known only to those who have seen Him. 9

only he can state the praises and eulogies of the fathomless Primal Lord, who has experienced the presence of the Primal Lord. That is why it is only through the Guru's Shabad or Word that the bliss of the Primal Lord's wondrous praise and eulogy can be experienced.

8 Night and day, I continually sing the Kirtan of the Lord's Praise, through the Infinite Word of the Guru's Shabad. 593

9 Praising the Word of the Guru's Shabad, he merges in the Lord's Name. 791

10 The Gurmukh praises the Naam, and the Shabad. 1055

The praise of the true Master is true and His language is full of love. Hence,

ਲਈ ਬਿਸਮਾਦੀ ਸਿਫਤਿ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ, 'ਬਿਸਮਾਦੀ ਸਿਫਤਿ' ਅਤੇ 'ਰੱਬੀ-ਪ੍ਰੇਮ' ਦਾ ਅਨੰਦ ਅਸੀਂ ਖੁਦ-ਬਖੁਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਬੇਅੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਰਸ ਤੇ ਸਵਾਦ ਮਾਨਣ ਲਈ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ 'ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ' ਜਾਂ 'ਸਬਦੁ' ਰੂਪੀ ਅਮੁਕ ਭਗਤੀ-ਭੰਡਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਸਦਾ ਹਰਿ ਧਿਆਏ

ਏਹਾ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਭਾਵਣਿਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੨੨)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਗੁਣ ਗਾਵੇ ਸਦਾ ਨਿਰਮਲੁ ਸਬਦੇ ਭਗਤਿ ਕਰਾਵਣਿਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੨੫)

ਸਚੀ ਭਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਪਿਆਰਿ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੫੯)

ਅਨਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹੋਇ ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰਲਾ ਬੂਝੇ ਕੋਇ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੬੧)

ਜੀਵ ਨੂੰ ਦੁਰਲਭ ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਜੀਵਨ—ਸੇਵਾ, ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਦੇਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਣਜ-ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਅਨੇਕਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੂਚੀਆਂ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਾਰਾ 'ਹੀਰੇ ਜੈਸਾ ਜਨਮ', ਮਾਇਕੀ-ਬਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਪਰਵਿਰਤ ਹੋ ਕੇ, 'ਕਉਡੀ ਬਦਲੇ' ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਲਾਹੀ 'ਵਣਜ-ਵਪਾਰ' ਕੇਵਲ ਸਬਦ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁਖਾ ਹਰਿ ਧਨੁ ਖਟਿਆ ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰਿ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੪੧੪)

ਨਾਵੇ ਕਾ ਵਾਪਾਰੀ ਹੋਵੇ ਗੁਰਸਬਦੀ ਕੋ ਪਾਇਦਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੦੬੨)

ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਵਣਜਨਿ ਵਾਪਾਰੀ ਨਦਰੀ ਆਪਿ ਮਿਲਾਇਦਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੦੫੯)

ਇਹੁ ਵਖਰੁ ਵਾਪਾਰੀ ਸੋ ਦ੍ਰਿੜੈ ਭਾਈ ਗੁਰਸਬਦਿ ਕਰੇ ਵੀਚਾਰੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੩੬)

ਸਬਦ ਦੇ ਪਿਆਰ, ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਮਾਇਆ-ਮੋਹ ਸੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਬਦਿ ਜਲਾਵਣਿਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੨੯)

ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇਗਾ ਉਬਰੇ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰੀ ॥

(ਪੰਨਾ-੯੧੧)

ਮਾਇਆ ਅਗਨ ਜਲੈ ਸੰਸਾਰੇ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਵਾਰੈ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰੇ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੦੪੯)

ਨਾਨਕ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੧੭੬)

ਚਲਦਾ...

we can only worship the Primal Lord Waheguru, by speaking the language of wondrous praise and godly love. But we cannot joyfully experience the bliss of 'wondrous praise' and 'godly-love' by our own self. To experience the taste and relish of this wondrous language of love, the Satguru's have compassionately blessed us, with the inexhaustible supply of meditational material in the form of 'Bani or Word (directly) from the source'.

1 Through the Word of the Guru's Shabad, they meditate forever on the Lord. This devotional worship is pleasing to the Lord. 122

2 The Gurmukhs always sing the Glorious Praises of the Immaculate Lord. Through the Shabad, they practice devotional worship. 125

3 True devotional worship consists of love for the Word of the Guru's Shabad. 159

4 (Those, unto whom the Lord bestows His Name,) worship Him night and day, through the Word of the Guru's Shabad. How rare are those who understand the Guru's Teachings! 161

Man has been blessed with this priceless and difficult to attain life, to enable him to carry out the transactions of virtuous deeds of service and simran. But because of numerous base tendencies and ignorance, all of man's 'precious-jewel-like birth' involved in the wondrousness of materialism is being traded for a worthless coin. Divine transaction can be done only through the Shabad or Word.

5 The Gurmukhs earn the wealth of the Lord, contemplating the Word of the Guru's Shabad. 1414

6 One who deals in the Name, through the Word of the Guru's Shabad, obtains it. 1062

7 Through the Word of the Guru's Shabad, the merchants trade, and in His Grace, the Lord merges them with Himself. 1059

8 The merchant secures this merchandise, O Siblings of Destiny, by contemplating the Word of the Guru's Shabad. 636

Through love, devotedness and intuitional deliberations, the seeker's materialistic attachment gets burnt.

9 I am a sacrifice, my soul is a sacrifice, to those who burn away their emotional attachment to Maya, through the Shabad. 129

10 Attachment to Maya will end and go away; only by contemplating the Shabad will you be saved. 911

11 The world is burning in the fire of Maya. The Gurmukh extinguishes this fire, by contemplating the Shabad. 1049

12 Attachment to Maya is burnt away by the Word of the Shabad. 1176

ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤ ਲਿਵ ਸਾਧ ਸੰਗ ਪੰਚ ਸਬਦ ਇਕ ਸਬਦ ਮਿਲਾਏ ॥

shabadh **sur**ath liv **sa**adh sa(n)g pa(n)ch sabadh **eik** sabadh
milaaeae||

The Gurmukh while immersing his meditational faculty in the Word listens to the Word alone even through the five types of sounds (created through many instruments).

ਰਾਗਨਾਦ ਸੰਬਾਦ ਰਖ ਭਾਖਿਆ ਭਾਉ ਸੁਭਾਉ ਅਲਾਏ॥

raagana**aa**dh sa(n)b**aa**dh rakh bha**aa**khi**aa** bha**aa**o subha**aa**o
alaaeae||

Considering the ragas and nadas only as the medium, the Gurmukh discusses and recites with love.

ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤ ਲਿਵ ਸਾਧ ਸੰਗ ਪੰਚ ਸਬਦ ਇਕ ਸਬਦ ਮਿਲਾਏ ॥

shabadh **sur**ath liv **sa**adh sa(n)g pa(n)ch sabadh **eik** sabadh
milaaeae||

The Gurmukh while immersing his meditational faculty in the Word listens to the Word alone even through the five types of sounds (created through many instruments).

ਰਾਗਨਾਦ ਸੰਬਾਦ ਰਖ ਭਾਖਿਆ ਭਾਉ ਸੁਭਾਉ ਅਲਾਏ॥

raagana**aa**dh sa(n)b**aa**dh rakh bha**aa**khi**aa** bha**aa**o subha**aa**o
alaaeae||

Considering the ragas and nadas only as the medium, the Gurmukh discusses and recites with love.